

KONINKLIJK

LGOG

KRING TER HORST

INFO september (2) 2025 № 73

KOGU

Interieurmaatwerk

**Uw wens op maat
is ons product !**

Koos Gubbels
De Cocq van Haftenstraat 7
5864BA Meerlo

T 06-30390300
E info@kogu.nl

www.kogu.nl

HERMKENS

GLAS- & SCHILDERWERKEN

september 2025 № 73

INFO

LGOG

KRING TER HORST

Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap kring Ter Horst
Opgericht 1 januari 1974

K O N I N K L I J K

LGOG

1989 no 0; 1990 no 1 en 2; 1991 no 3 en 4; 1992 no 5 en 6; 1993 no 7 en 8; 1994 no 9 en 10; 1995 no 11, 12 en 13; 1996 no 14 en 15; 1997 no 16 en 17; 1998 no 18 en 19; 1999 no 20 en 21; 2000 no 22 en 23; 2001 no 24 en 25; 2002 no 26 en 27; 2003 no 28 en 29; 2004 no 30 en 31; 2005 no 32 en 33; 2006 no 34 en 35; 2007 no 36 en 37; 2008 no 38 en 39; 2009 40 en 41; 2010 no 42 en 43; 2011 no 44 en 45; 2012 no 46 en 47; 2013 48 en 49; 2014 no 50 en 51; 2015 no 52 en no 53; 2016 no 54 en 55; 2017 no 56 en 57; 2018 no 58 en 59; 2019 no 60 en no 61; 2020 no 62 en no 63; 2021 no 64 en no 65; 2022 no 66 en no 67; 2023 no 68 en no 69. 2024 no 70 en no 71. 2025 no 72 en no 73

36 jaar Info LGOG kring Ter Horst

INFO LGOG KRING TER HORST

Vijfendertigste jaargang, nummer 73, september - oktober 2025

Een uitgave van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig

Genootschap kring Ter Horst.

INFO LGOG verschijnt tweemaal per jaar. De oplage is 175 exemplaren.

REDACTIE INFO LGOG

Bert Clevis LGOG kring Ter Horst.

Redactieadres: bert.clevis@kpnmail.nl

INHOUDSOPGAVE

Het woord is aan het bestuur	6
Van de redactie	8
Samenstelling Bestuur LGOG kring Ter Horst	9
Programma voorjaar 2025 LGOG kring Ter Horst	9
Verslag 51 ^e Jaarvergadering LGOG Kring Ter Horst op 12 maart 2025	10
Bouw 18 noodwoningen In 1947-1948	16
Zuurkool uit het Culinair Geheugen	25
‘Dat is nu weer zo iets geks van die moderne kunst’	28
Oud kerkhof van Horst – zoeken via Aezel.eu	40

HET WOORD IS AAN HET BESTUUR

Eerste inleiding van de nieuwe voorzitter

Beste leden,

Op de jaarvergadering van de Kring Ter Horst trad Arie Stas terug en mocht ik het voorzitterschap van hem overnemen. Graag wil ik Arie om te beginnen nogmaals bedanken voor zijn grote inzet in de afgelopen vier jaar.

Tijdens dezelfde vergadering nam Chiarangela van Lieshout het secretariaat over. Zij volgde Ineke Eickmans op, die gelukkig als bestuurslid betrokken blijft. Met dit bestuur zijn we goed toegerust om ook de komende jaren weer een aantrekkelijk en gevarieerd programma te bieden.

In de voetsporen van mijn voorgangers wil ik samen met mijn collega's verder bouwen aan wat onze kring al meer dan een halve eeuw zo waardevol maakt: het delen, bewaren en uitdragen van onze geschiedenis en ons cultureel erfgoed. Die opdracht – samen ons verleden levend houden – is even actueel als uitdagend. Met veel plezier en nieuwsgierigheid ben ik aan deze nieuwe rol begonnen. Mijn inzet zal zijn om met behoud van wat goed is en met ruimte voor nieuwe initiatieven onze kring verder te laten bloeien. Daarbij staat voorop de verbinding met u als leden te verdiepen en te verbreden.

In het afgelopen jaar (2024/2025) konden we opnieuw een breed programma realiseren: lezingen, cursussen, excursies, documentaires, een fietstocht en een drukbezocht erfgoedweekend in samenwerking met heemkundekringen en musea. Daarmee laten we zien dat onze kring stevig geworteld is in de lokale erfgoedgemeenschap. Tegelijk blijven we ons, samen met andere betrokken organisaties in Horst aan de Maas, inzetten voor een structurele rol richting de gemeente – een doel waar we stap voor stap verder aan werken. Ook geschiedschrijving verdient daarbij naar ons oordeel een hechtere verankering.

Dit jaar hebben we opnieuw enkele leden mogen eren voor hun langdurige lidmaatschap. Het is bemoedigend dat de kring zich verzekerd weet van blijvende belangstelling, en tegelijk willen we nadrukkelijk jongeren uitnodigen om mee te doen aan onze activiteiten.

Namens het bestuur,
Henk Janssen, voorzitter

www.maashuysbv.nl
(0485) 33 65 49

www.meanderbv.nl
(0485) 33 65 43

VAN DE REDACTIE

Beste lezers,

Inmiddels is iedereen terug van vakantie en is het normale leven weer opgepakt. Dit laatste geldt ook voor de heemkundeverenigingen die door zullen gaan met het afpellen van de streekgeschiedenis.

Om de vele geschiedkundige puzzelstukjes op de juiste plek te leggen investeren zij veel tijd en energie. Een terecht gevoel van trots mag er zijn als een eindproduct waarin ziel en zaligheid is gelegd kan worden gepresenteerd. Dat kan in de vorm van een fraai boekwerk, een online publicatie of een artikel in deze INFO wat onze abonnees zeer waarderen.

Geschiedschrijving uit onze regio is er niet in geslaagd zichzelf goed op de kaart te zetten. Die conclusie trek ik na bestudering van het Nieuwe Canon van Limburg. Voor wie niet bekend is met het Canon, informatie hierover kun je vinden via: www.canonvannederland.nl/nl/limburg.

Het Canon beschrijft in 52 zogenaamde vensters belangrijke historische feiten uit onze provincie. Vrijwel alle vensters kijken uit op het midden en zuiden van onze provincie. Een venster gericht op onze regio ontbreekt bijna volledig.

Hoe heeft dit kunnen gebeuren? Heeft geschiedenis onze regio overgeslagen? Hebben wij te weinig geschiedenis gemaakt? Moet onze geschiedenis nog worden ontdekt en geschreven? Hoe dan ook, een calimero-complex houd ik er niet aan over. Echter, wat zou het fijn zijn als er onverwachts een historisch gouden ei wordt gevonden, van voldoende importantie om te worden toegevoegd aan het Nieuwe Canon van Limburg. Goed voor een primeur in dit tijdschrift.

Dus heemkundeverenigingen, mijn advies, vooral verder gaan met afpellen!

Veel leesplezier.

Bert Clevis
Hoofredacteur

SAMENSTELLING BESTUUR LGOG KRING TER HORST

Henk Janssen	Voorzitter
Chiarangela van Lieshout	Secretaris en vicevoorzitter (Secretaris@lgogterhorst.nl)
Marjo Hendriks	Penningmeester
Ineke Eickmans	Lid
Ger Hermans	Lid
Bert Clevis	Redacteur INFO

PROGRAMMA VOORJAAR 2025 LGOG KRING TER HORST

Alle data en locaties zijn onder voorbehoud

Data 2025

24 september	bezoek Sint Petrus Banden Kerk, Venray, door Jan van Casteren
22 oktober	historische cultuurlandschappen in Horst aan de Maas, door Luuk Keunen
19 november	opgravingen te Meterik, door Xavier van Dijk
10 december	historische foto's en films, door Frank Holthuizen

Data 2026

Wintercursus	thema restauratie, door Rasmus Thelen e.a. (De Vondst, Heerlen)
Jan. / feb.	champignonteelt en glastuinbouw in Horst, door Jan Janssen

Verslag 51^e Jaarvergadering LGOG Kring Ter Horst op 12 maart 2025

1. Opening en mededelingen door de voorzitter

Deze jaarvergadering wordt om 20.00 uur geopend door de voorzitter, Arie Stas in het huidige onderkomen “de Locht”. De 50 aanwezige leden worden hartelijk welkom geheten met een speciaal woord van welkom aan de aanwezige jubilarissen. Arie memoreert in het kort enkele bijzondere momenten en activiteiten in het kader van het jubileumjaar.

Herdenking

Normaliter herdenken wij de leden die ons zijn overleden, voor zover we daarvan op de hoogte zijn. In 2024 hebben wij geen bericht ontvangen omtrent het overlijden van een van onze leden.

Mededelingen

- Er is bericht van verhindering ontvangen van 9 leden.
- Het provinciaal bureau is verhuisd naar de Steegstraat 5 in Roermond
- Het LGOG heeft een nieuwe folder voor algemeen gebruik, deze ligt ter inzage

2. Vaststellen van het verslag 50^e jaarvergadering

Op 20 maart 2024 vond de 50^e, feestelijke jaarvergadering plaats. Dit verslag werd gepubliceerd in de INFO van februari 2025, nummer 72, pagina 10 tot en met 14.

Het volgende wordt gecorrigeerd: bij de ondertekening staat: “April 2023”, dit moet zijn: “April 2024”. Daarmee wordt genoemd verslag vastgesteld, onder dankzegging aan de samensteller, de secretaris Ineke Eickmans.

3. Verslag over 2024 van de Kring Ter Horst, door de secretaris

De secretaris, Ineke Eickmans verzoekt alle aanwezigen om wijzigingen van persoonsgegevens zoals adres, telefoon en email door te geven aan de secretaris.

Ineke geeft een mondelinge toelichting op het jaarverslag 2024. Dit jaarverslag is te vinden op de website van het LGOG Kring Ter Horst en het wordt gepubliceerd in de ‘Publications 2024’ van de Provinciale LGOG.

- Op 31 december 2024 telde onze kring 150 leden, waarvan 35 gezinsleden en 6 verenigingen of organisaties. Op 31 december 2023 hadden we 153 leden. Een kleine afname van 3 leden.
- Het was een actief jubileumjaar, met bijna 20 LGOG-activiteiten; een wintercursus, 4 lezingen met gemiddeld 60 aanwezigen, een boekenbeurs en een drukbezochte inspiratieavond “onderhuidse verhalen met 180 aanwezigen. Er waren 2 excursies; naar Griendtsveen-America en naar het museum “oorlog in de Peel”. We hielden een fietstocht en een geslaagde tweedaagse reis naar de Hanzesteden. We organiseerden 2 jaarvergaderingen, 1 voor de eigen kring en 1 voor de provinciale LGOG, waarna we door Griendtsveen wandelden. We zagen 4 documentaires en organiseerden een drukbezocht erfgoedweekend samen met de musea en de heemkundekringen in de Locht.
- Het bestuur is in het verslagjaar 8 keer bijeengekomen. Het inhoudelijk zwaartepunt lag bij het bedenken, de planning en organisatie van de activiteiten. Er is veel aandacht uitgegaan naar de samenwerking met heemkunde organisaties.
- De INFO LGOG Kring Ter Horst werd in februari en in september 2024 gepubliceerd. Met dank aan de schrijvers, de hoofdredacteur en de INFO bezorgers.

Al met al een mooi resultaat om trots op te zijn.

4. Financieel verslag over 2024 door de penningmeester

De recent benoemde penningmeester, Marjo Hendriks stelt zichzelf voor. Zij doet verslag van de financiële gang van zaken tijdens het afgelopen jaar. Er zijn geen bijzondere inkomsten of uitgaven. De meeste middelen worden besteed aan de leden- activiteiten en aan de INFO.

5. Bevindingen van de kascontrolecommissie en instellen kascommissie 2025

Namens de kascontrolecommissie, bestaande uit Jan Vissers en Wiel Steeghs, doet eerstgenoemde verslag van de werkzaamheden. Het grootboek is gecontroleerd en in orde bevonden. De commissie stelt de vergadering voor om de penningmeester en het voltallige bestuur te dechargeren. De vergadering stemt hier mee in en applaudisseert voor de werkzaamheden van de penningmeester.

Benoeming nieuw lid kascontrolecommissie

In de kascontrolecommissie is Jan Vissers aftredend, hij wordt vervangen door Lei Holthuijsen onder dankzegging aan Jan Vissers. De commissie bestaat nu uit Wiel Steeghs en Lei Holthuijsen.

6. Activiteitenprogramma in 2025

Ger Hermans van de programmacommissie toont een foto-overzicht van alle activiteiten in 2025. Hij vraagt de vergadering het volgende:

- Welke onderwerpen de leden in 2026 graag aan de orde willen laten komen? Genoemd wordt: kunst, lokale historie, natuurhistorie, natuur, wereldoorlog II en verhalen over persoonlijke geschiedenissen.
- Of het wenselijk zou zijn als de bijeenkomsten 's middags in plaats van 's avonds worden gehouden. Slechts twee aanwezigen geven hier de voorkeur aan.
- Het voorstel is om de lezingen bij de Locht voortaan te beginnen om 19.30 uur in plaats van 20.00 uur. De vergadering stemt hiermee in.

Het programma voor de tweede helft van 2025 wordt toegelicht.

7. Wisseling bestuursleden

Aangetreden in 2024 zijn: Chiarangela van Lieshout (bestuurslid) per 20-03-2024 en Marjo Hendriks (penningmeester) per 08-05-2024. Deze laatste benoeming is door de vergadering bekrachtigd.

Aftredend zijn: Arie Stas (voorzitter) en Ineke Eickmans (secretaris). Arie Stas stelt zich niet herkiesbaar. Ineke Eickmans is niet herkiesbaar als secretaris, maar wel beschikbaar voor het bestuurslidmaatschap.

Het bestuur stelt voor om Henk Janssen door de leden van de kring te laten benoemen als voorzitter en wijst Chiarangela van Lieshout aan als secretaris en Ineke Eickmans als bestuurslid. De leden van de kring hebben geen andere kandidaten voordragen.

De vergadering gaat akkoord met de bestuurswisselingen.

8. Eerbetoon aan jubilarissen

Onze kring kan zich beroepen op vele trouwe leden. Dit jaar mochten wij twee trouwe leden in het zonnetje zetten. De jubilarissen ontvangen een gepaste attentie, kregen het LGOG-speldje opgespeld en ontvangen hartelijke dankwoorden van de voorzitter.

Harry Nabben 40 jaar lid, werd al op vrij jonge leeftijd lid van het LGOG vanwege zijn grote interesse voor genealogie. Hij is sportief en actief in zijn woonplaats Meerlo. Harry neemt zich voor om als gepensioneerd docent vaker deel te nemen aan de kring activiteiten.

Harrie Jenniskens 25 jaar lid, hij is ook actief lid van de heemkundevereniging Sevenum. Harrie is gespecialiseerd in het inventariseren van -kerkelijke- archieven en maakt deze toegankelijk voor een groter publiek.

Rondvraag en sluiting van de jaarvergadering

Jan Vissers: meldt dat de boekenbeurs 340 euro heeft opgebracht.

Ineke Eickmans: vraagt of iemand connecties heeft in het onderwijs die wil meewerken aan de verspreiding van de canon van Limburg. Niemand meldt zich. Tip: de informatie van het Historisch Educatief Platform (HEP) op onze website gebruiken.

Vervolgens spreekt Arie zijn dank uit aan alle leden voor het in hem gestelde vertrouwen. Hij is met plezier voorzitter geweest van deze sympathieke kring.

Op haar beurt dankt Ineke, Arie voor zijn deskundig voorzitterschap en de plezierige samenwerking.

Ineke wenst Chiarangela veel succes en overhandigt haar alle nummers van de INFO. Ook zij dankt de leden voor het gegeven vertrouwen in haar als secretaris en wenst Chiarangela veel succes als haar opvolger.

Arie draagt virtueel de voorzittershamer over aan Henk Janssen. Henk geeft beknopt zijn achtergrond weer; geboren in Horst, gymnasium Rolduc en Venray, daarna rechten in Nijmegen waarna zijn professionele loopbaan begon en eindigde bij DSM. Henk is en was maatschappelijk actief bijvoorbeeld in de Burger Adviesraad Horst aan de Maas, de Dorpsraad, bij de (nationale) omroep en bij kerk en zorg. Henk voelt zich vereerd om voorzitter te worden van deze kring en ziet ernaar uit om de contacten met de LGOG leden te verdiepen en te verbreden. Hij kijkt uit naar een fijne samenwerking en bouwt graag voort, samen met zijn collega's in het bestuur, op wat voorgangers tot stand hebben gebracht.

De voorzitter sluit de vergadering om 21.10 uur.

PAUZE

Na de pauze vertelt pastoor-deken Wilson Varela over de veranderingen in de Rooms-Katholieke geloofsgemeenschappen. Hij schetst een beeld van de toekomst van onze kerken. Over dit onderwerp is meer te lezen in de INFO 72 pagina 16.

Deze lezing en de avond wordt afgesloten met enthousiast applaus.

April 2025, Ineke Eickmans, secretaris

Uw gebit, onze passie

Tandartsenpraktijk The

Gasthuisstraat 12 5961 GB Horst T: 077-3982871

E: info@tandartsenpraktijkthe.nl

 Noordsingel 11
5961 XW Horst

 www.thdak.nl

 info@thdak.nl

 077-3981420

BOUW 18 NOODWONINGEN IN 1947-1948

Jarvin van de Ven en Jörgen Dinnissen

Na de Tweede Wereldoorlog heerste op tal van plaatsen in Nederland woningnood. Dit kwam door oorlogsschade maar ook door de bevolkingsgroei. Om deze woningnood tegen te gaan werden op een groot aantal locaties in het land noodwoningen gebouwd. Zo ook in de gemeente Horst. Hier werden er achttien gebouwd, verspreid over verschillende dorpen.

Ontstaan en bouw van eerste negen huurwoningen in 1947

De bouw van noodwoningen in 1947–1948 gebeurde onder de vlag van de bestaande Woningwet (1901), aangevuld met extra noodregelingen die vanuit het ministerie werden gestuurd als onderdeel van het naoorlogse volkshuisvestingsbeleid. In de jaren 1947 en 1948 is er in Nederland een flink aantal noodwoningen gebouwd. Het aantal woningwetwoningen bedroeg tachtig procent van het totaal gebouwde woningen. Onbekend is wat dit totaal was en om hoeveel woningen het ging. De gemeente Horst – destijds bestaande uit de kernen Horst, America, Griendtsveen, Hegelsom, Melderslo en Meterik – kreeg tussen 1946 en 1950 van het Rijk goedkeuring voor het bouwen van in totaal 214 nieuwbouwwoningen.

De gemeente Horst besloot op 16 april 1946 om een aantal noodwoningen te bouwen in de kerkdorpen America, Hegelsom, Melderslo en Meterik. Dit waren relatief sobere huurwoningen waarbij vooral het aantal belangrijker was dan de kwaliteit. De bouwtekeningen voor deze negen zogegeheten woningwetwoningen kwamen op 24 november 1946 binnen en werden aangeleverd door de Centrale Directie van de Volkshuisvesting in Den Haag. Deze eenvoudige arbeiderswoningen waren 8,90 meter lang en 6,80 meter breed. Standaard werden deze woningen uitgevoerd met een hal, woonkamer, keuken, drie kleine slaapkamers, wc en kelderkast (foto 2). Alle genoemde vertrekken waren op de begane grond gelegen. Op de eerste verdieping werd een bergzolder gerealiseerd. Voor een trap was binnenshuis geen plaats. Daarom was de bergzolder alleen via een tegen de buitengevel geplaatste trap bereikbaar (foto 4). Bij latere verbouwingen kregen de wo-

ningen dikwijls een vlizotrap binnenshuis. Een badkamer met wasgelegenheid kwam op het originele ontwerp niet voor. In de tuin werd een kleine vrijstaande berging of schuur gebouwd.

Foto 1: Detail van bouwtekening van woningwetwoningen in Horst uit 1947. Opvallend is dat het venster op bovenverdieping in de linkerzijgevel niet staat ingetekend, terwijl dit wel werd uitgevoerd. Bron: Gemeentearchief Horst.

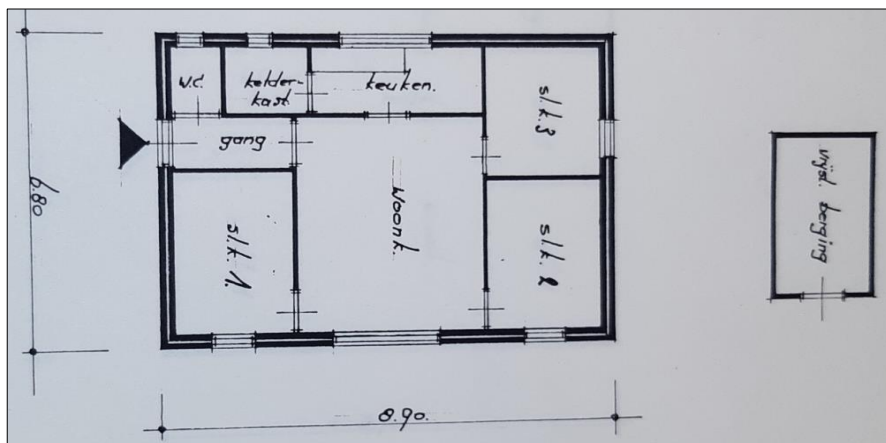

Foto 2: Plattegrond van begane grond van woningwetwoning uit 1947. Te zien zijn hal, woonkamer, keuken, drie slaapkamers, wc en kelderkast. Rechts in tuin vrijstaande berging. Bron: Gemeentearchief Horst.

Met de bouw van de negen woningen werd omstreeks mei 1947 gestart. Later dat jaar konden de eerste huurders al hun intrek nemen.

Nog negen woningen (in spiegelbeeld) in 1948

In 1948 werd besloten om nog eens negen woningen te bouwen, waardoor het totale aantal op achttien uitkwam. Deze woningen werden volgens hetzelfde plan gebouwd, maar dan in spiegelbeeld. Aan de buitenkant was dat vooral te zien aan de plaatsing van de voordeur. Bij de woningen uit 1947 werd de voordeur iets links van het midden van de voorgevel geplaatst, bij de woningen uit 1948 was dit precies andersom.

Voor de binnenmuren werden bakstenen afkomstig van het voormalige Duitse vliegveld in Venlo gebruikt. Voor welke woningen dit precies geldt, is niet duidelijk.

In welke dorpen werden ze geplaatst?

In America en Melderslo werden elk zeven woningen gebouwd, in Hegelsom en Meterik elk twee. In de meeste gevallen werden de woningen gebouwd op gronden die al eigendom van de gemeente waren, maar in enkele gevallen moest er grond worden aangekocht. Zo kocht de gemeente in Melderslo grond aan van de familie Steeghs (A 77). Hieronder alle woningen in een lijst met het adres in 1947-1948 en het huidige adres. Inmiddels zijn vijf van de achttien woningen gesloopt.

Nr	Bouwjaar	Plaatsnaam	Adres in 1947-48	Adres in 2025	Locatie	Gesloopt?
1	1947	America	Lorbaan 3	Gerard Smuldersstraat 14	In dorp	
2	1947	America	Lorbaan 4	Gerard Smuldersstraat 18	In dorp	
3	1947	Hegelsom	Kogelweg 3	Kogelstraat 58	In dorp	Gesloopt 2017
4	1947	Hegelsom	Kogelweg 5	Kogelstraat 60	In dorp	
5	1947	Melderslo	Vonderseweg 14	Heuvelweg 23	Buiten dorp	Afgebrand en gesloopt in 1973
6	1947	Melderslo	Vonderseweg 19	Heuvelweg 19	Buiten dorp	
7	1947	Melderslo	Vonderseweg 21	Sint Odastraat 43	Buiten dorp	
8	1947	Melderslo	Vonderseweg 23	Sint Odastraat 47	Buiten dorp	Deels gesloopt rond 2002
9	1947	Meterik	Reindonkerweg 2	Reindonkerweg 7	Buiten dorp	
10	1948	America	Lorbaan 10	Kerkbosweg 30	In dorp	
11	1948	America	Sleng 1	Jacob Poelsweg 1	In dorp	
12	1948	America	Sleng 2	Jacob Poelsweg 3	In dorp	
13	1948	America	Sleng 3	Jacob Poelsweg 5	In dorp	Gesloopt 2018
14	1948	America	Sleng 4	Jacob Poelsweg 7	In dorp	
15	1948	Melderslo	Eikelenbos 10	Eikelenbosserdijk 7	Buiten dorp	
16	1948	Melderslo	Eikelenbos 9	Eikelenbosserdijk 5	Buiten dorp	Gesloopt 2019
17	1948	Melderslo	Vonderseweg 17	Heuvelweg 17	Buiten dorp	
18	1948	Meterik	Oude Peeldijk 16	Oude Peeldijk 16	Buiten dorp	

Tabel 1. Lijst met achttien noodwoningen in gemeente Horst.

De woningen in Melderslo en Meterik verzezen in het buitengebied, terwijl de woningen in America en Hegelsom aan de rand van het dorp kwamen te liggen. Opvallend was dat enkele woningen, vooral die in het buitengebied, een groot stuk eigen grond hadden (foto 3), mogelijk uit het oogpunt van zelfvoorziening: er was op die manier voldoende ruimte voor een moestuin of klein (pluim)vee. De eerste jaren betaalde men 3,25 gulden per week aan huur. In 1952 steeg de huurprijs naar 3,40 gulden per week, vanwege het aanbrengen van vernieuwde houten vloeren.

Foto 3: Luchtfoto van woning aan Sint Odastraat 47 in Melderslo, met achtergelegen stuk eigen grond. Bron: Geschiedenis Melderslo.

Foto 4: Voor- en zijgevel van woning aan Sint Odastraat 47 in Melderslo. Links is trap te zien waarmee bergzolder bereikt kon worden. Bron: Geschiedenis Melderslo.

Verkoop in 1973 van gemeente aan Woningbouwvereniging Noord-Limburg

In 1959 werd bekend gemaakt dat de woningen in matige staat verkeerden. Niet vreemd omdat ze na de oorlog relatief goedkoop gebouwd waren, met een voorziene levensduur van vijfendertig jaar. Als de gemeente de woningen ooit zou willen verkopen, zouden ze eerst tot volwaardige woonhuizen verbouwd moeten worden. Zonder verbouwingen of uitbreidingen zou sloop volgen, maar met het oog op de volkshuisvesting was dat niet wenselijk.

In de daaropvolgende jaren vonden er diverse verbouwingen plaats. Vaak werden er badkamers of extra slaapkamers toegevoegd. Doordat er diverse aanbouwen verrezen, kregen veel woningen ieder een eigen aanblik. De voorgevel bleef in de meeste gevallen hetzelfde. Het is niet duidelijk wie het initiatief nam om de huizen te verbouwen: de bewoners, de gemeente of iemand anders?

Op 20 maart 1972 besloot de Horster gemeenteraad dat alle noodwoningen van de gemeente verkocht zouden worden. Koper was Woningbouwvereniging Noord-Limburg uit Venray. Bij de officiële eigendomsoverdracht op 27 december 1973 waren er van de oorspronkelijke achttien woningen nog zestien over. De woning aan de Reindonkerweg 7 in Meterik was eerder al particulier verkocht. De huurprijs van de overige woningen bedroeg rond die tijd gemiddeld 160 gulden per maand.

In 1984 deed de gemeenteraad afstand van de mogelijkheid om de woningen terug te kopen van Woningbouwvereniging Noord-Limburg. Door de jaren heen was er nogal wat achterstallig onderhoud ontstaan, maar pas rond 1984 werden de woningen opgeknapt. Zo werden de kozijnen, vloeren, daken en schoorstenen vernieuwd of geïsoleerd. De originele levensduur van vijftig jaar was inmiddels verstreken, maar door de verbouwingen werd deze weer met vijftig jaar verlengd.

Woningbouwvereniging Noord-Limburg werd later hernoemd in Wonen Limburg. In 2025 is een deel van de woningen nog steeds eigendom van Wonen Limburg. Een ander deel is verkocht aan particulieren.

Foto 5: Woning aan Reindonkerweg 7 in Meterik, zomer 2024.

Bronnen

- Nycolaas, Jacques, 'Volkshuisvesting: een bijdrage tot de geschiedenis van woningbouw en woningbouwbeleid in Nederland, met name sedert 1945' (1974), 158, 160, 176-179.
- De woningbouw in de provincie Limburg, 1945-1951 (1951), 31.
- Archief Gemeente Horst aan de Maas. Archiefnummer GAH2-1669 en GAH2-1674.
- Geschiedenis Melderslo, 'Nieuwsbrief 2025-04: Wist u dat ... in 1947-1948 noodwoningen werden gebouwd in Horster kerkdorpen?' (2025).
- Archief Stichting Geschiedenis Melderslo.
- Gesprekken met (oud)-bewoners.
- Straatnamengids Horst (1961).

Ontdek de Locht, een museumdorp vol verhalen

Kijk voor de actuele
tentoonstellingen
en openingstijden op

Laat je inspireren
door het verleden!

www.delocht.nl

Melderslo | T 077-3987320

ZUURKOOL UIT HET CULINAIR GEHEUGEN

Marjo Hendriks

In veel huishoudens stond in de 20e eeuw een zuurkoolvat of Keulse pot met zuurkool in de kelder. Lees hieronder hoe onze voorouders zuurkool maakten.

Zuurkool is volgens de overlevering al eeuwen geleden door de Tartaren bij toeval ontdekt. Ze namen gesneden witte kool mee op hun reizen en na een paar weken bleek de kool aangenaam zuur van smaak. Zuurkool is gefermenteerde kool, over het algemeen wordt witte kool gebruikt voor zuurkool. Het kan echter ook met andere stevige koolsoorten gemaakt worden. In een kookschriftje uit 1927 van Dina Houx wordt bijvoorbeeld half witte kool en half savooiekool gebruikt.

De Zuurkool werd vaak gemaakt in de herfst, zodat men in de winter voldoende voorraad had. Als men zuurkool wilde eten haalde men

eruit wat nodig was voor de maaltijd en dekte het vat of de pot weer goed af tot het volgende gebruik.

Het klinkt ingewikkeld om zelf zuurkool te maken, dat is het niet. Je hebt niet veel meer nodig dan witte kool, ongeraffineerd zout, eventueel wat smaakmakers, een goed afsluitbare weckpot en een paar weken geduld.

Pot zuurkool. Foto Stefania van Lieshout

Vorbereidingstijd 15 minuten, bereidingstijd 30 minuten, wachttijd 2 -3 weken.

Ingrediënten

1 witte kool van ca 1,5 kilo

20 gram Keltisch zeezout per 1000 gram gesneden witte kool

1 eetlepel jeneverbessen

1 eetlepel peperbolletjes

Snijplank met scherp mes, mandoline of koolschaaf

Mengkom

Keukenweegschaal

Maatbeker

Weckpot van ca. 1,8 liter inhoud met deksel eraan vast en bijpassende rubberen ring

Plastic boterhamzakje

Waterkoker of pan met 2,5 liter inhoud

Vorbereiding

Was de weckpot en de rubberen ring heel goed af in een beetje heet sodawater. Spoel de weckpot en de rubberen ring goed na met schoon water en droog de rubberen ring heel goed af.

Kook 2 liter water, giet het water in de weckpot en laat dit enkele minuten staan. Giet het water uit de weckpot en zet de weckpot met de opening naar beneden op een schone theedoek om te laten drogen.

Bereiding

Haal de 2 buitenste bladeren van de kool en doe deze weg. Haal dan nog 2 bladeren van de kool en leg deze apart. Snij de kool doormidden en verwijder het harde gedeelte. Schaaf of snij de kool in fijne reepjes. Weeg na het snijden de kool af en voeg per kilo kool 20 gram Keltisch zeezout toe. Voeg de jeneverbessen en de peperbolletjes toe. Knead de witte kool met het zout en de specerijen met je handen

totdat er flink veel vocht is vrijgekomen. Dit duurt minsten 15 minuten. Er moet zoveel vocht vrijgekomen zijn dat de kool bijna helemaal onder water staat. Doe de kool in porties over in de weckpot en druk de groenten steeds heel stevig aan voordat je er de volgende portie bij doet. Giet ook al het vocht in de weckpot. Dek de kool goed af met de achtergehouden koolbladeren. Zorg ervoor dat de weckpot niet helemaal tot de rand toe gevuld is.

Los 10 gram Keltisch zeezout op in ½ liter water. Doe dit in een stevig boterhamzakje en laat zoveel mogelijk lucht eruit. Knoop het boterhamzakje dicht en leg het op de koolbladeren in de weckpot. Dit gevulde boterhamzakje zorgt ervoor dat de kool onder water blijft staan. Sluit de weckpot af met de rubberen ring en de klem en zet de weckpot op een passend bord of schaaltje. Laat in de eerste twee weken om de dag het gas uit de weckpot. Je hoeft daarvoor alleen even de klem los te halen. Je hoort dan als het goed is dat er gas ontsnapt. Op deze manier loopt de druk in de weckpot niet te hoog op. De kool is na 2 tot 3 weken klaar om te eten.

Tip: haal met een schone vork zoveel zuurkool uit de weckpot als je nodig hebt. Zorg dat zoveel mogelijk vocht achterblijft en de overgebleven zuurkool goed onder het vocht blijft staan. Dek de zuurkool in de weckpot weer af met de koolbladeren en het boterhamzakje. Bewaar de zuurkool koel en donker, bijvoorbeeld in de kelder of voorraadkast.

‘DAT IS NU WEER ZO IETS GEKS VAN DIE MODERNE KUNST’

De kruisweg van Wim van Hoorn te Broekhuizen

Anton de Leeuw MA

Tijdens het schrijven van een publicatie over de bronzen kruisweg van Wim van Hoorn in de parochiekerk van Baarlo stuit de auteur op zijn keramieken voorganger in de H. Naam Jezuskerk te Broekhuizen.¹ Deze is in 1952 gerealiseerd in een periode die voor Van Hoorn als ‘gouden jaren’ betiteld kunnen worden. Hij was in de periode 1950-1965 een veelgevraagd kunstenaar en kreeg prestigieuze opdrachten voor religieus en profaan werk. Bij zijn onderzoek naar de kruiswegen in Baarlo en Broekhuizen merkt de auteur op dat de beeldhouwer in zijn werk in Broekhuizen sterk beïnvloed is door de beroemde Engelse kunstenaar Henry Moore (1898-1986). En als in het lijvige boekwerk over de kerkelijke kunst van Limburg *Ware schoonheid of louter praal*² van Jos Pouls deze kruisweg ‘.. mogelijk de fraaiste keramische kruisweg uit de twintigste eeuw van Limburg’ genoemd wordt, zijn er voldoende ingrediënten aanwezig voor een nadere beschouwing van de veertien staties die nog altijd de wanden van de kerk sieren.³

In Noord- en Midden-Limburg waren aan het einde van de oorlog veel kerken beschadigd of verwoest. Ook de H. Naam Jezuskerk is niet aan het oorlogsgeweld ontkomen. In 1944 kwam Broekhuizen in de frontlinie te liggen en op 23 november 1944 werd de kerk door de terugtrekkende Duitse soldaten opgeblazen en zwaar beschadigd. Een groot deel van de kerkinventaris ging verloren. Onmiddellijk na de oorlog werd besloten de kerk naar een ontwerp van architect Anton Swinkels (1900-1971) te herbouwen. Daarbij werd gekozen voor een authentiek herstel, met name van de buitenzijde.⁴ Al op 8 december 1949 werd de kerk geconsacreerd door oud-dorpsgenoot Mgr. Antoon Hanssen (1906-1958). Robertus Linssen (1898-1968), pastoor van 1939 tot 1953 en het kerkbestuur gingen voortvarend aan het werk om ook het interieur een nieuw elan te geven. Zij schroomden niet om moderne kunstenaars een kans te geven en zo kwa-

men er prachtige gebrandschilderde ramen van de jonge kunstenaar Jos Eggen (1923-2008), de gevestigde glazenier Jos ten Horn (1894-1956) en de later als eigenzinnig betitelde Ad Maas (1930-2019).⁵ Op 17 oktober 1951 krijgt Wim van Hoorn de opdracht voor het maken van een kruisweg.

‘.. zoo artistiek mogelijk’

De opdracht aan Van Hoorn is voorzien van een opmerkelijke toevoeging: *“In de vergadering van het R.K. Kerkbestuur is besloten om aan U de opdracht te geven voor het maken van een kruisweg voor de overeengekomen som van 5000 gld. Het Kerkbestuur hoopt, dat U erin zult slagen deze zoo artistiek mogelijk uit te voeren”*.⁶ Men kiest dus niet voor een behoudende vormgeving, maar vraagt expliciet naar een eigentijdse uitbeelding: In de kerk van Broekhuizenvorst géén neogotische kruisweg! De kritiek op traditioneel vormgegeven religieuze kunst heeft ook in Limburg in het interbellum stevig gewoed en geleid tot artistieke vernieuwingen. Na de Tweede Wereldoorlog zet de modernisering van kerkelijke kunst door en komt de nadruk ook op artistieke kwaliteiten te liggen. De moedige keuze van het kerkbestuur is vast en zeker beïnvloed door de goede relatie tussen kunstenaar en opdrachtgevers. Tussen Van Hoorn en Leo Linssen is een levenslange vriendschap ontstaan als hij een monument maakt ter ere van diens zilveren priesterfeest in 1938. En deze Linssen speelt als lid van de invloedrijke Bisschoppelijke Bouwcommissie (BBC, periode 1945-1967) een belangrijke rol als voorstander en promotor van moderne kunstuitingen in Limburg. Via hem krijgt Van Hoorn grote kerkelijke opdrachten.⁷ Van Hoorn komt zelfs op een ‘goedgekeurde’ lijst van kunstenaars waaruit pastoors voor de inrichting en decoratie van hun kerken probleemloos konden kiezen.⁸ En als de pastoor van Broekhuizenvorst ook nog eens de broer blijkt te zijn van ‘kunstpauz’ Leo Linssen ...⁹.

Wie was de beeldhouwer Wim van Hoorn?

Wim van Hoorn, een kunstenaar van zijn tijd

Wim wordt op 28 mei 1908 in Maastricht in het Boschstraatkwartier geboren als zoon van ‘aardewerker’ Reinier van Hoorn en zijn vrouw Maria Theresia van Hegt. Het merendeel van de mensen in deze arbeiderswijk is werkzaam in de keramische industrie, veelal bij aardewerffabriek De Sphinx. Ook

Wim werkt korte tijd bij 'de fabriek', maar gaat in 1926 naar de *Middelbare Kunstnijverheidsschool* te Maastricht.

Afb 1 Leerlingen in actie omstreeks 1935 op de *Middelbare Kunstnijverheidsschool Maastricht*

In Amsterdam wordt hij toegelaten tot de beeldhouwklasse van professor Jan Bronner (1881-1972), waar hij een gedegen academische opleiding krijgt. Hij rondt deze in 1938 met goed gevolg af, maar gaat een zware oorlogsperiode tegemoet. Na de oorlog krijgt hij zijn deel in het realiseren van oorlogsmonumenten. Als in de vijftiger jaren de periode van wederopbouw plaatsvindt verwerft hij vele kerkelijke en openbare opdrachten. Van Hoorn behoort tot de kring van veelgevraagde Limburgse kunstenaars die de kerken voorziet van religieuze kunst. Hij realiseert talloze monumentale heiligenbeelden, reliëfs, glas-in-loodramen, tabernakels

Hij krijgt daar les van een aantal Limburgse coryfeeën, zoals de beeldhouwer Charles Vos (1888-1954), schilder en glazenier Henri Jonas (1878-1944), ontwerper Edmond Bellefroid (1893-1971) en schilder en glazenier Jef Scheffers (1906-2009). In 1934 slaagt Van Hoorn voor het eindexamen en gaat hij zich verder bekwamen op de *Rijksacademie van Beeldende Kunsten* in Amsterdam.

Afb 2 Adam en Eva, Vijverpark Brunssum, 1956

en kruiswegen. Ondanks de vele opdrachten die hij in Limburg krijgt, blijft hij woonachtig in Amsterdam. In de jaren vijftig is de naam van Wim van Hoorn als beeldhouwer gevestigd en hij krijgt lovende kritieken: hij wordt een sterk beeldhouwer genoemd, een waardige opvolger van Charles Vos. Het Barbaramonument in Geleen (1952), het standbeeld van Dr. Henri Poels in Heerlen (1954), zijn 'Adam en Eva' in Brunssum (1956) en het Mijnwerkersmonument in Kerkrade (*D'r Joep*, 1957) worden betiteld als uitingen van 'een kunstenaar van zijn tijd'.¹⁰

Veertien aangrijpende keramieken staties

De veertien staties in Broekhuizenvorst zijn vrijstaande en gepolychromeerde reliëfs van aardewerk. De kosten voor het werk worden door de parochianen opgebracht en we zullen nog zien dat pastoor en kerkbestuur er veel aan gelegen is om hen met Van Hoorns moderne benadering vertrouwd te maken. Zijn keramisch werk realiseert Van Hoorn grotendeels in het atelier voor kunstkeramiek dat verbonden is aan de N.V. Greswaren Industrie Teeuwen (GIT) in Tegelen en Reuver. Van 1941 tot 1955 is de Tegelse keramist Mathieu Oehlen (1915-1991) daar bedrijfsleider en Van Hoorn verblijft regelmatig bij hem in Tegelen en schuift dan graag aan bij de familie Oehlen.¹¹ De staties zijn vervaardigd van geelbakkende klei en zijn gepolychromeerd met lichte, blauw-, groen- en paarsgrijze engobes en glazuren.

Afb 3 Statie 1, Kruisweg Broekhuizenvorst, 1952, ca 70 x 140 cm

We onderwerpen de eerste statie *Christus wordt ter dood veroordeeld* aan een nadere beschouwing: Christus staat in deze voorstelling centraal. Uit het evangelieverhaal weten we dat Pilatus het oordeel over Hem uitsprekt. Door het gebaar met de rechterhand in het waterbekken, dat hem voorgehouden wordt door een dienaar, identificeren we hem als de tweede figuur van links. Hij wordt geflankeerd door een robuuste Romeinse soldaat, herkenbaar aan helm, tunica en mantel. Pilatus wendt zijn blik af, waarmee Van Hoorn benadrukt dat hij geen enkele schuld op zich neemt aan de terdoodveroordeling van Christus. De figuren zijn volumineus weergegeven in massieve gewaden, staand op een stevige basis. Christus rijst onaantastbaar en sereen in het midden op, een waarlijke rots in de branding. Aan de rechterzijde zien we figuren die we volgens de beschrijving in het Nieuwe Testament kunnen betitelen als volk en hogepriesters. Door gebaren en diagonale lijnen aan weerszijden wordt de aandacht geleid naar de figuur in het midden. Van Hoorn hanteert in deze statie een weloverwogen statische en geometrische compositie. In andere staties ontstaat juist door beweging en dramatiek meer dynamiek. Mogelijk heeft hij in deze eerste statie bewust gekozen voor het bijzondere moment van verstillen en eenzaamheid van de geboeide veroordeelde. Het lot van de veroordeelde is bezegeld en de tocht naar de Calvarieberg kan beginnen.

Afb 4 Statie 3, Kruisweg Broekhuizenvorst, 1952, ca 70 x 140 cm

Dramatiek is bijvoorbeeld volop aanwezig in statie 3, *Christus valt voor de eerste maal onder het kruis*. Het kruis oogt massief en zwaar en de frêle en gebogen figuur van Christus contrasteert hier sterk mee. Hij kan niet anders dan bezwijken. Op meesterlijke wijze zorgt Van Hoorn door het gebruik van diagonalen en wijkende lijnen voor een dynamische compositie. De dreigende soldaat met karwats aan de linkerkant beweegt mee met de terugwijkende figuur met kind op de arm aan de rechterzijde. De soldaat die het kruis vastgrijpt en de op zijn knieën gezakte Christus brengen de compositie weer in evenwicht. De gebarende figuur aan de linkerzijde zorgt ervoor dat de aandacht goed verdeeld wordt, trouw volgens de academische compositie- en vormleer van Van Hoorns leermeester Bronner.

Het voert in het kader van dit artikel te ver om alle staties van deze kruisweg te beschrijven en we nodigen iedereen uit om – indien de mogelijkheid zich voordoet – de kunstwerken zelf te aanschouwen en geraakt te worden door de prachtige details. Zo ontdekken we de onschuldige en verwonderde kinderen die deelgenoot zijn van de wrede gebeurtenissen en beleven het intieme moment van de ontmoeting tussen Christus en zijn bedroefde moeder.

Afb 5 Detail statie 5

Afb 6 Detail statie 4

Het werken in klei is ongetwijfeld van invloed geweest op de vormgeving. Bij de uitvoering in terracotta heeft Van Hoorn voor de stevigheid gebruik moeten maken van verbindende elementen en decorstukken. Daartegenover zien we bij de bronzen staties in de parochiekerk van Baarlo uit 1954 een opener uitvoering en meer losstaande figuren en figuurgroepen.

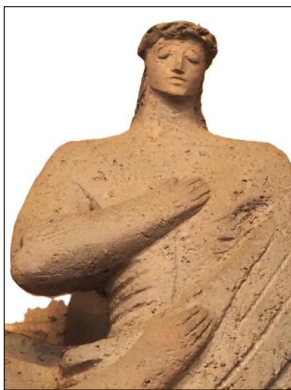
Afb 7 Statie 8, Kruisweg Petruskerk Baarlo, 1954

1950 Henry Moore in het Stedelijk Museum Amsterdam

Een nadere beschouwing van de staties laat een aantal terugkerende stijlkenmerken zien die Van Hoorn in de jaren vijftig in zijn werk toepast. Met name de strenge stilering en strakke vormgeving vallen op. Er is weinig detaillering en figuren worden vereenvoudigd. De lange en massieve figuren met kleine hoofden zijn opmerkelijk. Met geometrisch opgebouwde composities zorgt de kunstenaar steeds voor een evenwichtig geheel. Van Hoorn blijkt bij nadere beschouwing sterk beïnvloed te zijn door de Engelse beeldhouwer Henry Moore (1898-1986). Dat is ook niet verwonderlijk, want in 1950 is er in het Stedelijk Museum te Amsterdam een overzichtstentoonstelling van deze invloedrijke kunstenaar.¹² We mogen aannemen dat Van Hoorn de expositie van deze belangwekkende beeldhouwer bezocht en het werk van Moore met meer dan normale interesse bestudeerd heeft.¹³ Op deze tentoonstelling was ook de iconische sculptuur *Three Standing Figures* (1947-1948) te zien. Als we enkele beelden van Van Hoorn spiegelen aan figuren van dit beeldhouwwerk, dan zien we dat hij zich schatplichtig toont aan de grote Engelse meester: we herkennen de brede en massieve figuren,

de in verhouding kleine hoofden op lange lijven, de rond gebogen schouders, vage gelaatskenmerken, grote handen, kenmerkende draperieën en het ontbreken van openingen in de lichamen.

De moderne vormgeving van Van Hoorn was enerzijds dan wel de wens van kerkbestuur en pastoor, maar baarde anderzijds bij hen ook zorgen. Hoe zou dit werk ontvangen worden door de parochianen, die de 5600 gulden ervoor opgebracht hadden?

Afb 8 Wim van Hoorn, detail
statie 10 Broekhuizenvorst

Afb 9 Henry Moore, detail
Three Standing Figures

Afb 10 Wim van Hoorn, detail
Heilig Hartbeeld Blitterswijck

Preek Briels: Wat moet dat met die gekke afbeeldingen hier in onze kerk?

Om de parochianen vertrouwd te maken met de moderne benadering van de kruisweg en zoveel mogelijk kritiek te voorkomen, nodigde pastoor Linsen een collega uit, namelijk pastoor Martianus Briels OFM uit Venray. Dit was een gezaghebbende figuur, lid van de Werkgemeenschap van Architecten en een bekend voorstander van de moderniseringsbeweging in de kerkelijke kunst in Limburg.¹⁴ Briels hield op 6 april 1952 – bij aanvang de pas-sietijd – een uitvoerige preek bij de inwijding van de kruisweg. Het is bijzonder dat de handgeschreven tekst hiervan bewaard is gebleven.¹⁵ We kunnen dan ook uit dit authentieke document putten dat een mooi inzicht geeft in bepaalde aspecten van het Rijke Roomse Leven in de jaren vijftig van de vorige eeuw en Briels rechtvaardiging van de keuze voor de kruisweg van Wim van Hoorn. In het eerste deel van de preek benadrukt hij het belang van het liturgische aspect van de kruisweg, die als meditatieoefening tot

vele aflaten zal lijden. Hij vervolgt met een uitleg over het ontstaan van kruiswegen in de katholieke parochiekerken en roept de ‘beminde gelovigen’ vurig op tot gezamenlijk en persoonlijk mede-lijden. Daarvoor vormt de nieuwe kruisweg een uitstekend middel. De tijdgeest komt naar voren als hij vervolgt met een aansporing: “En waar blijven de mannen? Is het soms niet mannelijk de Man van Smarten een hartelijk woordje toe te spreken tot troost?” Na een korte ‘handleiding’ hoe je de kruisweg-oefening het beste kunt uitvoeren komt Briels bij zijn verdediging van de nieuwe staties: “Maar nu hoor ik U al zeggen: Ja, maar wat moet dat met die gekke afbeeldingen hier in onze kerk? Misschien hebt ge er wel mee gelachen. Zoals we zo gemakkelijk lachen met iets wat ons vreemd is, waar we niet aan gewend waren. Dat is ’n ècht menselijke trek en O.L. Heer zal ’t je niet kwalijk nemen. Maar dat vreemde went wel! En sommigen zullen wel gezegd hebben: dat is weer zo iets geks van die moderne kunst. Dat komt een beetje voort uit onwetenschap [sic] met wat de kunstenaar eigenlijk bedoelde.”

Vervolgens torpedeert Briels elke kritiek door de kunstenaar neer te zetten als een diepgelovig mens, die met Gods hulp op zijn manier tot deze uitbeelding is gekomen. En passant levert hij ongezoeten kritiek op de traditionele kruiswegen die nog vele kerken sieren met hun “.. mooie, zachte, zoete kleurtjes, door banale sentimentele gezichten, prachtig gecoiffeerde koppen, en veel bombarie waarin de eigenlijke hoofdzaak verloren gaat.” En hij besluit met Van Hoorn neer te zetten als kunstenaar van zijn tijd, die zich richt tot de hoofdzaken en de sterke uitdrukking van emoties en medelijden. Broekhuizenvorst mag trots zijn op zijn nieuwe aanwinst.

“Maar die abnormaal kleine kopjes dan? ... We hoeven iemands gezicht niet te zien om uit heel z’n houding op te maken wat voor ’n mens we voor ons hebben. Welnu, de kunstenaar van deze kruisweg heeft dat uitstekend begrepen.” Briels pareert hier critici die zich storen aan de kleine hoofden in verhouding met de lange lichamen. Het zal Van Hoorn nog vaker parten spelen en de BBC keurt zijn ontwerpen voor de grote Petrus- en Paulusbeelden in Baarlo in eerste instantie om die reden af.

Het is niet gemakkelijk een kruisweg goed te maken! Het lyden en de
 doortocht uit de bulder van een die God is & mens te gelijk!
 Het zijn, helaas, langzaamheid gegeven worden aan die afbeelding zoals ze
 tot voor de oorlog gemaakt werden & zoals we nu nog op vele plaatsen zien.
 Daar is de hoogheid van de Godmen neergelaten om ons in plezier te doen.
 om ons te behagen door mooi, zacht, zacht kleutjes, door banale
 sentimentele gezichtjes, prachtig gesneden koppen, en veel bombastie van
 de eigenlijke hoofden verloren gaat.

De kunstenaar van deze tijd die waarachtig wil gelyken wat lyden
 & verdrukking is heeft een afkeer van al die z.g. beweging. Hij laat alle
 weg wat de aandacht van kunst afleidt, van dat verschrikkelijke lyden en

Afb 11 Fragment preek Pastoor Briels 6 april 1952, Archief Franciscanen 's Hertogenbosch

De kruisweg in Broekhuizenvorst: hoogtepunt in het oeuvre van Van Hoorn

Op 30 juni 1952 verschijnt er een uitermate positief artikel over de kruisweg van Van Hoorn in Broekhuizenvorst.¹⁶ Hij krijgt daarin een prominente plek als deelnemer aan de ontwikkeling van de moderne religieuze kunst die zich na de oorlog verder doorzette. De keramieken staties worden geroemd om hun 'onwerkelijke, doch prachtige werking'. Het vakmanschap van de kunstenaar is boven elke twijfel verheven en de daaraan toegevoegde bezieling hebben volgens de recensent geleid tot dit bijzondere kunstwerk. Er wordt nog eens benadrukt dat we hier niet met een 'kleurige vertelling met nauwkeurige schildering van individuele personen' te maken hebben – een duidelijke sneer naar de neogotische voorbeelden –, maar met een soberder, spiritueler en soms abstracte uitbeelding. De vredige Christus staat als seereen tegenwicht ten opzichte van een wereld van geweld, die vertegenwoordigd wordt door de monumentale figuren die hem omringen. Ook hier kan de schrijver niet om de veelal bekritiseerde kleine hoofden van de figuren heen, maar beklemtoont hiermee de anatomische vrijheid van de kunstenaar. De autonome kunstenaar kan volgens hem deze keuzes maken om de spanning van het werk te verhogen.

De lovende woorden in dit artikel staan niet op zichzelf. Van Hoorn heeft vanuit vakkringen en kunstrecensenten tijdens zijn leven veel waardering

mogen ontvangen. Vooral in de periode 1950-1960, toen hij veel grote opdrachten kreeg, werd zijn werk uitgebreid in de media besproken en werd hij neergezet als een bekende en vakbekwame beeldhouwer met een eigen vormgeving. Zelf was hij zijn leven lang wars van publiciteit en hij schreef dan ook niet over zijn werk. Ondanks dat hij een aanzienlijk oeuvre heeft nagelaten, bleef hij bij een breder publiek onbekend. We hopen dat zijn kruisweg in Broekhuizenvorst in zijn context behouden en toegankelijk blijft. De kerk van Broekhuizenvorst mag zich bewust zijn van het bezit van een bijzonder religieus kunstwerk.

-
- 1 Leeuw, A. de en Wijnhoven J. (2024). *Een blijvende ontroering. Het werk van Wim van Hoorn in Baarlo en elders*. Baarlo: publicatie in eigen beheer.
 - 2 Pouls, J.H. (2002). *Ware schoonheid of louter praal. De Bisschoppelijke Bouwcommissie van Roermond en de kerkelijke kunst van Limburg in de twintigste eeuw*, Maastricht: Stichting Historische Reeks.
 - 3 Pouls, 649, voetnoot 335.
 - 4 www.archiefbroekhuizen.com 'Parochie en Kerk te Broekhuizenvorst'
 - 5 Jos Eggen in 1949-1951, Jos ten Horn in 1949-1950 en Ad Maas in 1959.
 - 6 Parochiearchief H. Naam van Jezuskerk (niet geïnventariseerd), Broekhuizenvorst. Geciteerd in Malkenhorst-Groenenberg, E. (2009). *Wim van Hoorn 1908-1979. Een leven lang beeldhouwen in veranderende tijden*. Masterscriptie faculteit Algemene cultuurwetenschappen Open Universiteit Nederland, p. 45-46.
 - 7 Jacobs, A. red. (2019). *Kerken bouwen langs Maas en Rijn na 1945*. Leuven: University Press, 133-134.
 - 8 Pouls, 286.
 - 9 Jacobs, 133: hier wordt Linssen betiteld als 'de kunstpaus' van Limburg.
 - 10 Haimon, P. 'Gekregen kansen ook benut. Wim van Hoorn toont zich sterk beeldhouwer. Een ware afgezant van de huidige dynamische tijdgeest. In: *Limburgsch Dagblad*, Heerlen, 29-03-1957.
 - 11 De Leeuw en Wijnhoven, 8. Mondelinge informatie van zoon Wim Oehlen (1947).
 - 12 Read, H. (inleiding) en Moore, H. (1950). *Henry Moore*. Catalogus bij gelijknamige expositie. Amsterdam: Stedelijk Museum.
 - 13 Het is bekend dat Van Hoorn zeer geïnteresseerd was in de kunst van zijn tijd en veelvuldig tentoonstellingen in zijn woonplaats bezocht, Malkenhorst, 9.
 - 14 Pouls, 404.
 - 15 Archief van de Franciscanen te 's Hertogenbosch; welwillend ter beschikking gesteld door Broeder Lars Frendel OFM, archivaris.
 - 16 Kruisweg in Broekhuizenvorst. Belangrijk werk van Wim van Hoorn. *Dagblad voor Noord-Limburg*, 30 juni 1952.

**LAURENT
SMEDTS**
WIJNBELEVING

Herstraat 3, Horst | www.laurentsmedtsimport.nl

 PLUS *café*

Ut Patronaat
ontbijt - koffie - gebak - lunch - ijs

Jan van de Meerendonk

In het centrum van Horst ligt het Oude Kerkhof. Hier werden tussen 1840 en 1970 inwoners begraven. De gegevens van de begravenen tussen 1840 en 1922, zijn ingevoerd in een digitaal archief. In dit artikel wordt uitgelegd op welke manieren gegevens over de begravenen kunnen worden opgezocht.

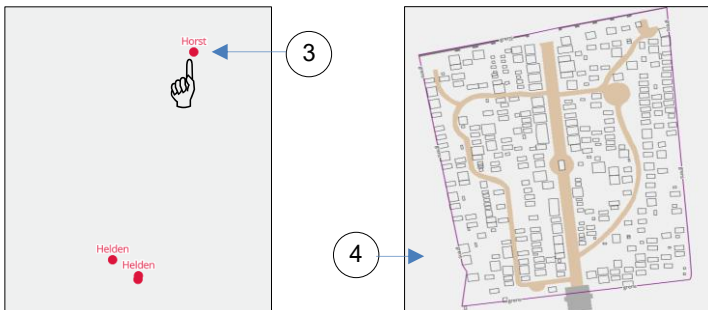
Al vaker is in de INFO aandacht besteed aan het AEZEL-project. Aezel staat voor **Archief voor Erfgoed van Zuid-Nederlandse Eigendommen en Leefgemeenschappen**. Het project verzamelt en digitaliseert historische data. Door vrijwilligers zijn de gegevens van de begraven personen op het Ouder Kerkhof van Horst aan de Kloosterstraat nu in het digitaal bestand van het Aezel project voor iedereen in te zien. In Aezel kunnen persoonsgegevens worden opgevraagd van de wieg tot het graf.

Ga naar www.Aezel.eu. De website van Aezel wordt opgestart. Je ziet tegels met diverse zoek categorieën.

- 40 INFO september 2025 № 73

2. Klik in het venster **Geografie** op tegel **Begraafplaatsen**. Een kaart met plaatsnamen wordt getoond.

3. Zoom op de kaart in naar de gemeente **Horst** en klik op de rode stip.
4. Een schematische plattegrond van het kerkhof van Horst met de aanwezige graven komt in beeld. Bij het aanklikken van een graf op de kaart komt de naam van de begravenen naar voren alsmede een foto van het graf en indien beschikbaar ook een bidprentje.

Zoeken op grafnummer

Het is in Aezel ook mogelijk te zoeken op grafnummer.

5. Klik boven in het venster op de zoekknop. Een invulvenster verschijnt.
6. Vul in de tekstvakken de plaats en het grafnummer in. In ons voorbeeld vullen wij in *Horst* en *154*. Druk op de Entertoets om het zoeken te

starten. Het resultatscherm toont twee gevonden graven, die van *Petronella Geurts*, wed. van Henri Buijssen en het graf van *Peter Hendrik Hubert Buijssen*.

- Klik op de knop **Graven** als je meer informatie wilt over het graf. Een venster met een foto van het graf wordt getoond.

Graven

TONEN

Gravschriften

Petronella Geurts

Voornamen

Petronella

Naam

Geurts

Geboortedatum

29-08-1873

Geboorteplaats

Meerlo

Links

[Bidprentje](#)
[Gravschrift](#)

Opmerking

bidprentje Beuijssen, GB akte Buijssen

Overlijdensdatum

08-04-1941

Partner

Peter Hendrik Hubert Buijssen

Plaats van overlijden

Horst

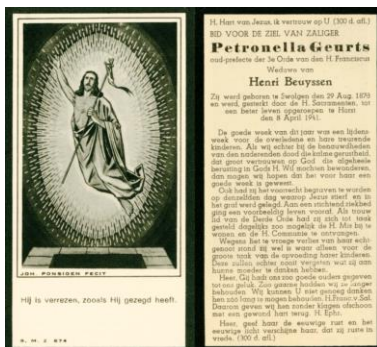
Peter Hendrik Hubert Buijssen

Nummer

154

Foto graf

- Door op de knop ^ te klikken worden er meer gegevens van de betreffende persoon getoond.
- Indien er een bidprentje van de betreffende overledene is opgenomen in het archief wordt hier de link getoond om dit bidprentje te openen. Klik op de link *Bidprentje*. Het bidprentje van Petronella Geurts wordt getoond. De familienaam van Henri is hier gespeld als *Beuijssen* (volgens de geboorteakte van Henri is de familienaam *Buijssen*).

Als we iets meer willen weten van het **echtpaar Beuijssen - Geurts** ga dan naar het startscherm en klik op tegel **Personen**.

Personen UTILIS

Vul hieronder het veld of de velden in waarop gezocht moet worden

- Standaard worden synoniemen meegenomen (bijvoorbeeld Jan en Johannes), exact zoeken kan met aanhalingstekens (bijvoorbeeld "Janse" voor exact Janse), * en ? kunnen gebruikt worden als wildcards voor respectievelijk één of meerdere karakters (bijvoorbeeld Jan* voor Jan, Janz, etc. en Jan* voor Jan, Janzen, Janssen, etc.)
- Datus invullen volgens 'dag-maand-jaar' voor een exacte datum, 'maand-jaar' voor een maand in een specifiek jaar, 'jaar' voor een specifiek jaar, 'jaar*' voor alle jaren na een specifiek jaar, 'jaar*' voor alle jaren vóór een specifiek jaar of 'jaar-jaar' voor periode

Feit

Type: Bevolkingsregister Grafisch

Datum: Horst

Transcriptie: Trefwoord

Eerste persoon UITBREID ZOEKEN

Achternaam: Buijsen Voornamen: Rol:

Tweede persoon

Achternaam: Geurts Voornamen: Rol:

10. Plaats de cursor in dit zoekscherm in het invulvak **subtype** kies met de pijl: **Bevolkingsregister** en **grafschrift**. Vul in het invulvak **Plaats** **Horst**, **Eerste persoon** **Buijsen**, **Tweede persoon** **Geurts**. Druk op de **Enter-toets**. Hierna komen 22 resultaten naar voren:

22 resultaten (getoond 1-22)

Tekst	Plaats	Datum	Achternaam	Voornamen	Rol
Woning C-52 te Horst (Horst aan de Maas) in 1895	Horst	1895	Buijsen	Jan	Hoofdbewoner
Woning C-52 te Horst (Horst aan de Maas) in 1895	Horst	1895	Buijsen	Jan	Hoofdbewoner
Woning C-52 te Horst (Horst aan de Maas) in 1895	Horst	1895	Buijsen	Pieter Hendrik Hubert	Hoofdbewoner
Woning C-52 te Horst (Horst aan de Maas) in 1895	Horst	1895	Buijsen	Pieter Hendrik Hubert	Hoofdbewoner

11. Klik in de lijst op de eerste persoon. De gegevens van grootvader Jan (geboren 1829) worden getoond met daaronder de bewoners van het pand met huisnummer C 52 in de periode van 1895 tot 1922 inclusief het graf nr. 154.

Willen we weten waar Henri geboren is dan gaan we terug naar het zoekvenster *Personen*. We vullen onderstaande zoekgegevens in:

Personen UTILIS

Vul hieronder het veld of de velden in waarop gezocht moet worden

- Standaard worden synoniemen meegenomen (bijvoorbeeld Jan en Johannes), exact zoeken kan met aanhalingstekens (bijvoorbeeld "Janse" voor exact Janse), * en ? kunnen gebruikt worden als wildcards voor respectievelijk één of meerdere karakters (bijvoorbeeld Jan* voor Jan, Janz, etc. en Jan* voor Jan, Janzen, Janssen, etc.)
- Datus invullen volgens 'dag-maand-jaar' voor een exacte datum, 'maand-jaar' voor een maand in een specifiek jaar, 'jaar' voor een specifiek jaar, 'jaar*' voor alle jaren na een specifiek jaar, 'jaar*' voor alle jaren vóór een specifiek jaar of 'jaar-jaar' voor periode

Feit

Type: Bevolkingsregister

Datum: Horst

Transcriptie: Trefwoord

Eerste persoon UITBREID ZOEKEN

Achternaam: Buijsen Voornamen: Jan Rol:

12. Kies in de keuzelijst **Subtype** *Bevolkingsregister*, **Plaats** *Horst*, **Achternaam** *Buijssen*, **Voornamen** *Jan*. Druk na het invullen van de invulvelden op de Entertoets. Er wordt een lijst getoond met gevonden resultaten:

Tekst	Plaats	Datum	Achternaam	Voornamen	Rol
Woning 214 te Horst (Horst aan de Maas) in 1850	Horst	1850	Beuijsen	Jan	Bewoner
Woning nu te Horst (Horst aan de Maas) in 1850	Horst	1850	Beuijsen	Pieter Jan	Bewoner
Woning C80 te Horst (Horst aan de Maas) in 1860	Horst	1860	Beuijsen	Pieter Jan	Hoofdbewoner
Woning C36 te Horst (Horst aan de Maas) in 1860	Horst	1860	Beuijsen	Jan	Hoofdbewoner
Woning B6 op de Middelijk te Horst (Horst aan de Maas) in 1870	Horst	1870	Buijsen	Pieter Jan Bernard	Medebewoner
Woning B8 op de Middelijk te Horst (Horst)	Horst	1870	Beuijsen	Jan	Hoofdbewoner

13. Klik de regel aan van Beuijssen Jan, Datum 1860. Het volgende venster wordt getoond:

Type	Bevolking
Subtype	Bevolkingsregister
Plaats	Horst
Datum	1860
Kenmerk	NL/LI/HOR01/201/203/1860/C36
Tekst	Woning C36 te Horst (Horst aan de Maas) in 1860
Trefwoord	Bevolking Bevolkingsadministratie Bevolkingsregister
Scans	
Woning	C36

14. Van deze persoon is een scan aanwezig uit het bevolkingsregister.
Klik op de scan om deze te openen.

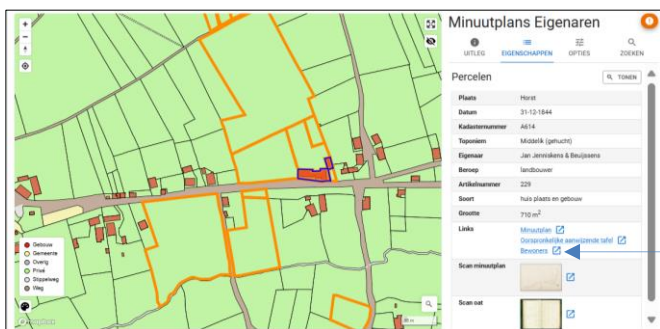
[illegible]

15. Op de scan te zien is dat Jan getrouwd is met Mechtilda Haegens, in dat jaar woonachtig op de Middelijk huisnummer C 36.

In Aezel is het ook mogelijk te zoeken naar de eigenaar van een woning. Hoe doe je dat? Ga naar het hoofdmenu en klik op tegel **Geografie**.

16. Klik in het Geografie-venster op tegel **Minuutplannen Eigenaren**.
Klik op de knop **Zoeken** en vul de zoekgegevens in: *Beuijssen Jan, Horst*.
Een venster met perceelgegevens wordt geopend.

17. Klik op de link **Bewoners**. Bij de bewoners vinden we de familie Martens die de boerderij van Pieter Frans Beuijssen gepacht hadden tot 1862. De eigenaars van de boerderij zijn vader Pieter Frans en zijn vrouw Lamberdina Jenniskens. Op deze plaats stond de wieg van Henri Beuijssen.

Door Horster vrijwilligers is de Aezel-database rijkelijk gevuld met data. Gegevens in het bevolkingsregister, kadaster en begravenen van het Oude Kerkhof kunnen daardoor worden geraadpleegd. Ik hoop dat de zoekmethoden in dit artikel de interesse hebben gewekt bij de lezers.
Aan de slag dus!

Rondleidingen Oud Kerkhof Horst

Sinds vorig jaar worden er rondleidingen aangeboden aan alle belangstellenden op het Oud Kerkhof Horst aan de Kloosterstraat. Op de laatste zondag van de zomermaanden (en een deel van de herfst) vindt er een gratis rondleiding gegeven op het kerkhof aan de hand van een thema. In een klein vertellen enthousiaste gidsen allerlei verhalen en wetenswaardigheden, waardoor de rondleiding geen droge opsomming van feiten is.

Was er op 31 augustus een rondleiding met het thema “algemeen”, op zondag 28 september wordt er stilgestaan bij de oorlog en dan met name de Tweede Wereldoorlog. Daarbij wordt ook bij het verzamelgraf naar aanleiding van het bombardement in oktober 1944.

Weer een maand later, op zondag 26 oktober, is de laatste rondleiding van dit seizoen. Dan is het thema de gezondheidszorg en wordt verhaald over

de toestand van de geneeskundige zorg aan het einde van de 19^e en begin 20^e eeuw in onze streken.

U bent van harte uitgenodigd om deel te nemen aan een (of meerdere) bezichtigingen van het kerkhof. De rondleidingen starten telkens op de laatste zondag van de maand, belangstellenden verzamelen dan op het kerkhof om 14h30; deelname is gratis en u hoeft zich niet in te schrijven. U kunt ook op de hoogte blijven van alles wat er aan activiteiten plaatsvindt bij het Oud Kerkhof Horst door u in te schrijven voor de nieuwsbrief. Ga daarvoor naar de website en klik op het tabblad nieuwsbrief. Onze de website www.oud-kerkhofhorst.nl is gemakkelijk te vinden, de individuele graven zijn via deze website ook terug te vinden en natuurlijk ook op www.aezel.eu.

DRUK EN PRINT - WEBDESIGN
RECLAME - ONTWERP

Americaanseweg 16, 5961GP Horst | 077 464 2165

www.bloxxmedia.nl